

AT konference 2025

8. – 12.6.2025 kongreshotel Jerezka

Téma: Od léku k droze, od drogy k léku.

MUDr.Jiří POKORA, MUDr.Lenka Kenja, Jana Briestenská

Klinický průběh detoxifikace u závislosti na kratomu (kazuistika).

Kratom je návyková psychotropní látka rostlinného původu, jejímž zdrojem je strom *Mitragyna speciosa* rostoucí v lesích Indočíny a jihovýchodní Asie.

Účinnými látkami jsou indolové alkaloidy mitragynin, 7-hydroxymitragynin a pseudoindoxylmitragynin. Na výsledném psychotropním účinku se podílí směs těchto tří alkaloidů, jejichž účinky jsou poněkud odlišné, ale vzhledem k rozsahu sdělení nemůžeme zabíhat do podrobností.

Z komerčního hlediska je kratom distribuován ve 4 variantách: Bílý kratom, zelený kratom, červený kratom a případně ještě žlutý kratom. Nejrozšířenější je zelený kratom a používali ho i naši pacienti.

Popularita kratomu je u mladé generace vysoká. Na googlu stačí kliknout na heslo kratom a ocitnete se uprostřed nevybíravé asertivní až agresivní reklamní kampaně, podle které je kratom nejen naprosto bezpečný a není to žádná návyková psychotropní látka, naopak je to takřka všelék na spoustu neduhů a tablů – algické syndromy, deprese, úzkosti, nespavost, psychosomatické potíže atd. atd.

Pokud u uživatele kratomu vznikne závislost a při pokusu o jeho vysazení odvykáací stav, se kterým si sám neporadí a nezbude mu než požádat o přijetí na detoxifikační lůžko v psychiatrické nemocnici, je to nejlepší praktický důkaz toho, že na tomto nadšení pro kratom něco nesedí.

Na odd. 23, které v Psychiatrické nemocnici v Brně-Černovicích slouží jako detoxifikační jednotka, bylo v kalendářním roce 2023 přijato 5 pacientů (3 muži a 2 ženy) pacientů pro závislost na kratomu, v roce 2025 to byli 4 pacienti (3 muži a jedna žena). V porovnání s celkovým počtem pacientů přijatých na odd. 23 vypadají tato čísla nevinně- Musíme si ovšem uvědomit, že jde o poměrně novou návykovou látku.

Na statistické zpracování je náš soubor malý, a proto jsme zvolili formu kazuistiky jednoho z pacientů, který nám připadal jako nejvíce ilustrativní.

Kazuistika:

Pacient F.S., nar. 2002 se dostavil k přijetí do psychiatrické nemocnice v Černovicích k detoxifikaci pro závislost na kratomu. Přišel bez psychiatrického parere, k přijetí se telefonicky objednal předem.

Pac. se k přijetí objednal sám. Uvedl, že užívá kratom a asi je už na něm závislý, protože se mu nedaří přestat.

Z anamnézy:

První hospitalizace v psychiatrické nemocnici Několikrát navštívil psychiatrickou ambulanci pro úzkostně depresivní stavy. Breal Zolofit. Dědeček z otcovy strany byl alkoholik. Pac. je pro somatické stránce zdravý, žádné somatické léky nebere, se žádnou somatickou chorobou se neléčí. Rodiče se rozvedli, když mu bylo 10 let. Bližší vztah měl s matkou, s otcem se t.č. stýká minimálně. Studuje poslední ročník střední filmovou školy ve Zlíně. Měl hodně absencí, školu nestíhal. Připouští vliv kratomu. Má odklad, maturitu má skládat letos v létě. Je svobodný, bezdětný, Před rokem se rozešel s přítelkyní po . dvouměsíčním vztahu.

Předtím chodil s přítelkyní asi rok. Rozchody přičítá emoční labilitě při konzumu kratomu. Bydlí společně s matkou v matčině y bytě 3+1. Matka se o něj stará, to, že šel na detox je z velké části její zásluha. Pac. kouří elektronické cigarety. S konzumem alkoholu nikdy problémy neměl, vypije 2-4 Dl vína ob den. Poslední 3 měs. Pil o něco víc, aby spal po kratomu. Marihuanu měl naposledy před rokem, jiné drogy nejuje.

Nynější onemocnění:

..

Kratom užívá 3 roky. Jednalo se o „zelený“ kratom. Na internetu se dověděl, že je to prostředek, který zlepšuje náladu a přitom je naprosto bezpečný a nevzniká na něm závislost. Dávky postupně zvyšoval. Před přijetím na detox užíval denně 40-50 g rozdělených do 4-5 dávek ráno, po obědě a večer, celkem 4-5 nápojů. Když kratom nemá, tak zažívá nervozitu, není schopen nic dělat, fyzicky bol ho klouby, má rýmu, pšikání, bolesti svalů a kloubů, hlavně večer. Nemá klid, má pocit, jakoby mu něco chybělo, má pocit neklidu v nohou.

Status praesens psychicus:

Pac. je lucidního vědomí. Je naprosto přesně orientován všemi kvalitami po stránce autopsychické i allopsychické. Bez zjevné deprese, bez suicid. tendencí, bez anxiety. Afektivita normothymní, emotivita přiléhavá. Myšlení formálně i obsahově bez poruch, chování společenské. Mimika, pantomimika bez nápadností. Psychomotorické tempo i spontaneita v mezích normy. Bludy, halucinace ani jiné psychotické fenomény vyexplorovány nebyly. Paměť bez poruch, intelekt je orientačně v pásmu širší normy. Osobnost bez specifické poruchy.

Status praesens somaticus:

Sekrece z nosu, kýčání, sekrece z očí, zarudlé spojivky, lehce mydriatické zornice, pocení, jemný třes končetin.

Terapeutická rozvaha:

Výše uvedená symptomatologie odpovídá odvykacímu stavu u opiátové závislosti. Symptomatologie nebyla natolik závažná, aby bylo nutné nasadit přechodnou substituci opiáty (Subutex, Suboxone), ale přece jenom jsem považovali za vhodné zmírnit odvykací symptomy zejména proto, aby pacient neukončil detoxifikaci předčasně a neodešel na reverz. Nasadili jsme proto codein, který se nám už dříve v podobných situacích velmi dobře osvědčil v dávce 2x30 mg s postupnou redukcí dávek o 1 tabletu denně. Dále jsme nasadili anxiolytika (diazepam) v dávce 1-1-2 tbl. taktéž s postupnou redukcí dávek.

A konečně jsme nasadili spasmooanalgetikum Algifen neo 20 kapek při potížích. . Tato trojkombinace se nám už v minulosti velmi dobře osvědčila u závislostí na opiátech a opioidech.- . I v případě kratomu přinesla okamžitou úlevu.

Průběh detoxifikace:

Pac. naposledy požil kratom den předcházející přijetí na detox. Hned první den se začal rozvíjet odvykací stav. Pac. si stěžoval na pocity horečky a zimnice, třes celého těla , pocení, kýchání, dráždění ke kašli. Udával bolesti v kloubech a cefaleu. Objektivně zvýšená sekrece z nosu, pocení. TT 37,2 st. C.V noci si stěžoval nespavost. Druhý den se přidala nauzea a častější lehce průjmovitá stolice. Z psychického hlediska si stěžoval na úzkost a psychosomatické potíže, především palpitace, nauzeu s pocity překyselení žaludku.

Nasadili jsme proto codein, který se nám už dříve v podobných situacích velmi dobře osvědčily dávce 3x30 mg s postupnou redukcí dávek o 1tabletu denně. Dále jsme nasadili anxiolytika (diazepam) v dávce 1-1-2 tabl. taktéž s postupnou redukcí dávek. A konečně jsme nasadili spasmooanalgetikum Algifen neo) 20 kapek při potížích. . Tato trojkombinace se nám už v minulosti velmi dobře osvědčila u závislostí na opiátech a opioidech.- . I v případě kratomu přinesla okamžitou úlevu.

Po 7 dnech byla veškerá medikace postupně vysazena a detoxifikace jsme mohli považovat za úspěšně ukončenou. po vysazení substituce pac. zůstal na detoxu ještě na desetidenní observaci. Potom byl propuštěn a předán do ambulantní péče. Bylo mu nabídnuto zprostředkování nástupu do některé terapeutické komunity. To však pac. odmítl s tím, že si to případně zařídí ve spolupráci s ambulantním psychiatrem.

Diskuse, závěr:

Náš pacient užíval dlouhodobě zelený kratom v tzv. „těžkém dávkování“, což znamená přibližně dvě polévkové lžíce, tedy 12 g. Tuto dávku bral 3-4x denně. V uvedeném dávkování má kratom kromě stimulačních účinků se zlepšením koncentrace i výrazný euforizující efekt blížíící se účinku opiátů a opioidů. Zaznamenali jsme odvykací stav, který byl typický pro závislosti morfinového, opiátového typ. Nasadili jsme medikaci, kterou jsme v podobných případech u opioidů (kopř. Tramadol) s úspěchem používali už dříve. Jednalo se o kombinaci codeinu, anxiolytika (Diazepam) a spasmooanalgetika (Algifen). Nejednalo se o vitální indikaci, ale o utržitou podporu pacienta, který by jinak mohl z detoxu předčasně odejít.

V USA má kratom velmi špatnou pověst a dali mu název „legální morfium „
(Medscape Psychiatry, 19. května 2025).